

## CASUS II. Canonissæ tenenturne recitare Breviarium ?

ꝛ. Non præbendatæ aut neptes Monialium Dominarum præbendis gaudentium non tenentur recitare Officium extra Ecclesiam; cum tota vita nihil unquam recipiant a suis Amittis: in monasterio autem tenentur servare usus & consuetudines monasterii. Neque quæ cantant, & chorum frequentant, sunt obligatæ ad Officium vi distributionum, quas recipiunt. Neptes autem Abbatissæ, quæ sustentantur apud ipsam, sive præsentem sive absentem Breviarium recitare tenentur. Canonissæ denique nec possunt, nec debent Breviarium recitare in lingua Gallica. *De Lamet.*

NOTA. Recitatio publica Breviarii in vernacula non solum pro Gallia, sed etiam Germania, & quavis alia natione, præter Græcam &c. prohibita est. Ratio est, quia linguæ vernaculæ perpetuo variant, quod est contra majestatem, uniformitatem, & dirigibilitatem cultus publici sub uno Capite in Ecclesia Dei.

Vide *Canonicus. Canonissa. Officium Breviarii. Religiosus.*

## C.

## CÆREMONIÆ SACRAMENTALES.

1. Vox ista *Cæremoniæ* in eo, quo hic sumitur, sensu Moyfi suam debet originem. Ecclesia Christiana, hujus sequens exemplum sacras necessarium duxit instituere Cæremoniæ, ad excitandam fidem nostram, spem ac amorem in Deum, ad repræsentandam nobis gloriæ veritatem, ad quam Christus nobis viam pandit.

2. Cæremoniæ defiriuntur: *Ritus Religiosus*, sive *pertinens ad Dei cultum*. Cæremoniæ *Sacramentales* sunt Ritus pro administratione Sacramentorum instituti, qui sine peccato omitti non possunt; quod idem de Cæremoniis Missæ dicendum est. Sola urgens necessitas a peccato mortali excusat eum, qui illas aut omittit, aut immutat. Si justa subest ratio eas in administratione cujusdam Sacramenti non adhibendi, postea suppleantur necesse est.

CASUS I. Guillelmus in administratione Baptismi & extremæ unctionis quandoque negligenter observat omnes Cæremoniæ præscriptas in Rituali Dicecesano.

ꝛ. Pec-

ꝛ. Peccat mortaliter, nisi ratione urgentis necessitatis debuerint omitti: parvitas tamen materiæ a peccato mortali excusare potest. *Pontas.*

CASUS II. In Conferentia quadam Parochos inter aliosque Clericos Dicecesis actum est de Cæremoniis Baptismi, & de necessitate eas adhibendi: omnibus, in eo convenientibus; quod absque peccato gravissimo omitti non possint, soli Titus & Titianus defenderunt, eum non peccaturum, qui omitteret insufflationem; eoquod videatur nihil utilitatis conferre infanti, hæreticique eam derideant, & occasionem exinde fumant etiam cæteras Ecclesiæ Cæremoniæ explodendi.

ꝛ. Absque peccato non potest quis sequi sententiam Titii & Titiani, utpote veterum traditioni contrariam: insufflatio enim semper fuit inseparabilis ab exorcismo, & tam iste quam illa non sine multo effectu adhibentur contra dæmones. *Pontas.*

CASUS III. Guillebaldus Parochus vocatus ad conferendum Baptismum infanti morti proximo, & extremam unctionem infirmo in articulo mortis constituto, utrumque Sacramentum administrat absque Cæremoniis; eoquod timeat, ne uterque moreretur, dum ipse interea Cæremoniæ perageret.

ꝛ. Si tam infans quam æger aliquo tempore adhuc vitam protrahant, tenetur Parochus supplere Cæremoniæ omittas. *Pontas.*

## CALIX.

1. *Calix* est vas sacrum, in quo Sacerdos in sacrificio Altaris vinum consecrat. Calices hodie omnes debent esse aurei vel argentei; solaque nimia paupertas eos excusat, qui cum permissione Episcopi utuntur calice stanneo.

2. Calix consecrari debet ab Episcopo (vel alio privilegiato); estque in consecratione, quæ omni tempore fieri potest, adhibendum sacrum chrisma.

3. Consecrationem non amittit Calix, nisi dum perdit formam principalem, hoc est, dum adeo frangitur, ut eo jam uti quis non possit, aut dum aliam induit superficiem; ut si calix argenteus deauretur.

CASUS I. Firminus obtinens Parochiam, reperit Ecclesiam parochialem adeo pauperem, ut tantum habeat unum calicem, eumque stanneum.

ꝛ. Si

ꝛ. Si non exstet specialis prohibitio in Dioecesi ipsius, eo uti potest. *Pontas.*

CASUS II. Æmilius Presbyter fecit inaurari cupam sui Calicis. Potestne eo uti, antequam de novo consecratur?

ꝛ. Per deurationem calix amisit suam consecrationem.

*Pontas.*

CASUS III. Innocentius Sacerdos fecit deaurari suum calicem argenteum; cumque non existimaret, propterea perditam esse consecrationem, eo in sacrificio missæ usus est ut antea.

ꝛ. Calix hic de novo consecratus esse censeretur per usum, cum immediate tetigerit sanguinem Jesu Christi.

*Pontas.*

CASUS IV. Diomedes Presbyter celebravit in Calice, cujus pes, prius cum cupa per cochleam junctus, separatus fuerat.

ꝛ. Absque peccato eo uti potuit; cum per simplicem separationem pedis a cupa, utpote nulla concurrente fractione, consecratio sublata non fuerit. Et hinc necesse non fuit, ut eum de novo consecrandum curaret. *Pontas.*

Vide *Simoniam* Caf. 60.

## CALUMNIA.

*Calumnia est falsa & malitiosa impostio criminis.* Hoc crimen expiari non potest per solam poenitentiam; sed insuper personæ per calumniam læsæ satisfieri oportet, si læsio illata fuerit in honore, siue in bonis fortunæ; quod verum est, licet non nisi per errorem crimen illud admisisset calumniator.

CASUS I. Agilius falso accusatus de homicidio ab Arto inimico suo, ipsi imposuit aliud crimen, quo crimen per calumniam sibi impactum facile dissolvi posset.

ꝛ. Non potuit Arto impingere ejusmodi crimen absque calumnia; quia calumnia ex natura sua mala est. *Pontas.*

CASUS II. Aldericus ex odio erga Parochum suum, falso ipsum accusat nomine Mariæ uxoris suæ, cujus confessionem ab ipso fuisse revelatam contendit. Maria vocata ad Notarium declarat, se non consentire in hanc accusationem: hic tamen colludens cum Alderico, non obstante protestatione Mariæ, ejus nomine conscripsit libellum, eumque subseribi fecit a duobus testibus. Paulo post Aldericus Mariam lucratur, ut non amplius diffiteretur, libellum suo nomine scriptum esse. Itaque Parochus criminaliter traducitur ad di-

versa

versa tribunalia, & Dominus territorialis loci aperte favet accusatoribus. Nihilominus condemnatur Maria ab Officiali ad quampiam eleemosynam, & ad confessionem de innocentia Parochi, addita clausula, ut actus hujus confessionis publice denunciatur ex Cathedra. Res tamen adhuc delata est ad Judicem criminalem, a quo iterum innocens declaratur Parochus, & Maria condemnatur ad multam pecuniariam, & ad solvendas expensas. Verum Maria suffulta a Marito & Domino territoriali Parochiæ appellat ab utraque sententia.

ꝛ. Maria salva conscientia non potest appellare ab his duabus sententiis: & si ipsa non sit solvendo, Notarius, testes, & Dominus territorialis Parochiæ tenentur in solidum ad solvendas Parochi expensas pro sui defensione factas, & ad resarcienda damna eidem illata. *Pontas.*

NOTA. In hujusmodi casibus actrice persona non plene probante revelationem confessionis, aut usum præjudiciosum notitiæ Sacramentalis, absolvendus est reus ab observatione judicii; & si se offerat ad juramentum purgatorium, eo præstito declarandus est innocens, & persona actrix vel infamans compellenda ad deprecationem ob *temerariam* accusationem vel infamationem. Plene autem probatum non erit crimen, si Confessarius aliam dare possit rationem sui dicti vel facti.

CASUS III. Gundericus Judex Regius se ipsum diffamavit fatendo quoddam enorme crimen, cujus sibi conscius non erat, quamvis vehemens in populo contra illum circumferretur suspicio.

ꝛ. Gundericus, cum esset persona publica, non potuit voluntarie adeo se diffamare absque peccato mortali contra justitiam & charitatem; etiamsi id fecerit in gratiam avunculi sui ac benefactoris optimi, ne scilicet iste haberetur pro autore criminis, qualis revera erat. *Pontas.*

CASUS IV. Arnolphus, qui atroci calumnia denigravit Simeonem hominem probum, periculose decumbit in itinere. Parochus loci vocatus denegat absolutionem, nisi prius retractet calumniam coram Notario & testibus. Num probandus hic agendi modus in Parocho?

ꝛ. Optime egit Parochus; quia Arnolpho non suppetebat aliud medium reparandi injuriam Simeoni illatam; imo ejusmodi calumniator teneretur etiam morti se exponere, si alio modo non posset salvare vitam innocentis, quem injusta accusatione in extremi supplicii periculum conjecit.

CAMAL.

## CAMALDULENSES.

1. *Camaldulenses* Religiosi fundati a S. Romualdo circa finem sæculi decimi profitentur Regulam S. Benedicti in omni rigore, & præter hanc observant etiam quædam Statuta peculiariora; inter quæ habetur id, ut monasteria eorum ad minimum quinque leucis distent a magnis urbibus. In Gallia existit Congregatio Camaldulensium sub regimine proprii Generalis, qui dicitur *Major*. Hic Ordo cum sit summæ austeritatis, cujusvis Ordinis Religiosi eum ingredi, ibique professionem emittere possunt, servatis tamen servandis.

CASUS I. Capitulo Generali hujus Ordinis habito in Gallia anno 1683. reservata fuit potestas recipiendi Religiosos professos aliorum Ordinum. Religiosus quidam Augustinianus reformatus post hanc Constitutionem in hoc Ordine professionem emisit in manus Superiorum ad id facultatem non habentium. Estne professio valida, maxime cum & vi Brevis Roma obtenti post sex menses Novitiatus statim professionem emiserit?

ꝑ. Si Ordo postmodum hanc professionem per plures actus subsequentes non ratificasset, invalida esset. Vi Brevis autem, de quo agitur, pro valida habenda est. *Fromageau*.

CASUS II. Carmelita quidam Discalceatus vehementi desiderio tenetur Ordinem Camaldulensium ingrediendi.

ꝑ. Id ipsi consulendum non est regulariter loquendo; quia ejusmodi translationes fieri non debent nisi ob magnam utilitatem, aut necessitatem, quas conditiones raro reperire est. *Fromageau*.

Vide *Capucinus: Translatio Religiosorum*.

## CAMPSOR.

1. *Campsor* proprie loquendo dicitur, qui præsentem pecuniam commutat cum alia pecunia diversæ speciei cum aliquo lucro & titulo legitimo: hæc commutatio vocatur *Cambium reale*, plurimumque differt ab eo, quod *Siccum* appellatur, ex quo injustum percipitur lucrum ob defectum legitimi tituli. Duplex distinguitur cambii genus, scilicet minutum aut *manuale*, & *locale*, quod ad Nummularios pertinet. Primum definitur: *de manu ad manum permutatio pecuniarum diversæ rationis*. Alterum: *permutatio pecuniæ præsentis pro absente, mediante Campsoris syngrapha*.

2. Com-

2. *Commercium Campsoris* est valde periculosum ob fraudes & astutias, quæ in eo contra justitiam committi possunt. In Gallia sub pœna corporali ipsis prohibetur, ne aurificibus nummos adulterinos vendant, neve cum iis societatem ineant. Nemo tandem in Gallia Cambium exercere potest, nisi de titulo sit provifus ad illud exercendum.

CASUS I. Maximinus Campsor ex officio recipit aliquod lucrum pro commutatione pecuniæ, v. g. duos aut tres crucigeros pro singulis aureis, quos commutat cum moneta argentea. Vel: Architectus affert 100. aureos, ut pro iis recipiat monetam minutam, qua possit singulis septimanis mercedem laboris solvere operariis; pro floreno pariter recipit Maximinus crucigerum.

ꝑ. Si hoc lucrum ita determinatum est vel a lege Principis, vel a consuetudine generali locorum, tuta conscientia id recipit: majus autem recipere foret illicitum. *Pontas*.

CASUS II. Victorinus mercator cum videret, Maximinum plurimum lucrari ex cambio, & ipse exercet hoc commercium, & idem lucrum recipit.

ꝑ. Licite exercet hoc commercium, nisi fuerit in regione, in qua id prohibitum est a Principe. *Pontas*.

Vide *Nummularius. Usura*.

## CANADENSES.

1. *Canadenses* dicuntur ii populi, qui vastam illam Americæ septentrionalis regionem incolunt, quæ *Canada* dicitur aut *nova Francia*. Cum usus vini adusti apud barbaros istos plurimum impedimenti attulerit propagationi fidei in regione ista, *Quebeci* Episcopus inquisivit in media hunc abusum reprimendi.

CASUS. Potestne quis vendere barbaris his Canadensibus potionem inebriantem in tanta quantitate, quæ ipsos inebriare possit?

ꝑ. Non est ipsis vendenda ejusmodi potio; Quebecique Episcopus pro casu reservato declarat venditionem & asportationem talium potionum ad Canadenses. *Fromageau*.

## CANONICUS.

1. *Canonicus* dicitur is, qui Canonicatum obtinet, præbendamque huic affixam percipit. Alii sunt *Canonici Regulares*, iique veri Religiosi, & alii *Sæculares*. Canonici tam

Re-

Regulares quam Sæculares versantur in Ecclesiis Cathedralibus aut Collegiatis; Cathedrales conficiunt Senatum Episcopalem. Canonici tam Cathedrales quam Collegiati tenentur rite disponere ea, quæ pertinent ad Officium divinum, eique interesse, dum in choro cantatur. Canonici Sæculares duplex redituum genus percipiunt; unum, quod vocant fructus grossos, quibus residentes gaudent, et si horis Canonicis non semper ob legitimas causas intersint; alterum consistit in distributionibus, quæ solis debentur præsentibus in choro, ac etiam ex legitima dispensatione ab eo exemptis.

2. Canonici non nisi tribus mensibus per annum a choro abesse potest; & si aliquod statutum particulare aut consuetudo arctius adhuc constringeret residentiam, huic se conformare deberet.

3. Canonici, qui non sunt in Sacris constituti, non habent vocem in Capitulo, & in choro stalla occupant inferiora; ad minimum Subdiaconus sit necesse est, si quis jure suffragii in Capitulo gaudere velit. Præcedentia in choro & actibus publicis regulatur a die promotionis ad sacros Ordines, & non a die aditæ possessionis Beneficii. Non cogitur Canonici ad suscipiendos sacros Ordines, nisi ex fundatione sui Canonicatus ad id teneatur. In Gallia ad obtinendum Canonicatum in Ecclesia Cathedrali requiritur ætas 14. annorum, & in Collegiata 10. annorum. Dantur insuper Capitula, in quibus Canonici omnes nobili genere clarere debent.

4. Episcopus non potest suppressere aut unire præbendas in præjudicium jurium Regalium absque Literis patentibus, aut ante præmissam coram Procuratore Generali Regio inquisitionem de commodo & incommodo.

5. Dantur etiam Canonici ad effectum, ii nimirum, qui, ut fiant capaces ad obtinendam Dignitatem aut Personatum in Ecclesia Cathedrali aut Collegiata, obtinent a Papa provisiones ad effectum. Canonici ejusmodi nec assignatos habent redditus, nec vocem in Capitulo, nec privilegiis gaudent aliorum Canonicorum.

CASUS I. Gennadius Canonici Præbendam suam resignare vult nepoti annum ætatis decimum primum egresso.

ꝑ. Si est Canonici in Ecclesia Cathedralis, non potest; si autem est Canonici in Ecclesia Collegiata, potest eam resignare nepoti huic. Consulat tamen Gennadius hac super re conscientiam suam. Pontas.

NOTA. Hæc facultas resignandi non procedit extra Galliam, nec ea est conformis Spiritui Ecclesiæ primis decem Sæculis.

CASUS II. Rogerius Clericus tonsuratus jam prope quatuordecim annos natus in Romana Curia obtinuit provisionem de aliqua Dignitate vel Præbenda. Sed Capitulum ei restitit, nec admittit ad possessionem sub prætextu, quod esset nimis juvenis.

ꝑ. Hæc ratio est legitima; saltem nisi sit Præbenda Ecclesiæ Collegiata, aut quædam ex iis, quas Sede vacante Rex confert jure Regalium suorum: Rex enim nominare potest Clericum septem annorum. Pontas.

CASUS III. Canonici Ecclesiæ Cathedralis Olmucensis vi consuetudinis plusquam centenariæ, per Statutum Capitulare ante septuaginta circiter annos insuper confirmatæ, sunt in possessione. ut ultra absentiam trimestralem, quæ longo tempore ante Concilium Tridentinum jam erat in usu, etiam singulis septimanis uno die abesse possint. Quidam eorum hac super re scrupulum sibi movent.

ꝑ. Merito sibi movent scrupulum. Consuetudo hæc unum cum Statuto Capitulari aboleri debet. Pontas.

NOTA. Inspiciendus foret tenor confirmationis? an sit Pontificia? quæ motiva? an etiamnum subsistant?

CASUS IV. Canonici ad S. Ægidium convenerunt in eo, ut, si quis eorum etiam ultra tres menses absentia a Concilio Tridentino indultos aliquot diebus a choro abesset, nihilominus distributiones quotidianæ liberaliter ipsi concedendæ sint, maxime si sui loco substituatur alium, qui Officio Canonico assistat.

ꝑ. Hæc conventio est illicita; & præsentibus non possunt id favoris indulgere absentibus. Pontas.

CASUS V. Adelphius Canonici Cathedralis ordinariæ in choro assistit Matutino, Missæ, & vespere; sed vix unquam interest Horis minoribus, nisi diebus Dominicis & festis; absentiam suam per jacturam modicarum distributionum Horis minoribus correspondentium sufficienter compensari ratus.

ꝑ. Pessime agit Adelphius. Et hinc tenetur agere poenitentiam de absentia præteritis, & peccata sua elemosynis redimere juxta arbitrium prudentis Confessarii. S. Beuve tom. 2. Cas. 199.

CASUS VI. Felicianus Canonici Cathedralis non cantat Officium divinum in choro; eoquod Officium cantetur a Musicis, sitque sufficiens numerus cantantium pro salario.

R. Non potest Felicianus se eximere a cantu; peccaretque graviter, si absque legitima excusatione submissa tantum voce recitaret Officium Divinum. *Pontas.*

NOTA. Si nulli alii Canonici cantent, & desit Seminarium, in quo Neo-Canonici uniformiter instituuntur pro cantu, rectius inexper-ti silent. Vide Dissert. de Horis Canonicis P. Horatii Steffanuzzi S. J.

CASUS VII. Dinamius Canonicus solet Lectiones & Responsoria Matutini, quæ in choro cantantur, recitare submissè, & dein, usque dum & Cantores finierint, de suis cogitare negotiis, ac aliis rebus indifferenteribus.

R. Peccat per has voluntarias distractiones. *Pontas.*

CASUS VIII. Aredius & quinque Confratres ipsius Canonici Ecclesiæ Collegiatæ Horas Canonicas cum tanta præcipatione cantare solent, ut nondum absoluto uno versu jam incipiant alterum, sic, ut non nisi raro ac difficulter possint sensum capere.

R. Peccant mortaliter per hanc deproperationem. *Pontas.*

NOTA. Hæc responsio meo iudicio certa est; quia omnis oratio, quæ mente & spiritu non fit, teste Christo Matth. 6. superfluitio ethnica est.

CASUS IX. Matthias Canonicus continuo assistit Officio divino, ac cantat cum aliis; sed non recitat submissè versus psalmorum, aliasque preces, quæ cantante interim organo submissè recitandæ sunt.

R. Non videtur peccati incusandus Matthias: melius tamen foret versus illos & preces submissè recitare, vel saltem mente ruminari. *Pontas.*

CASUS X. Augustus obligatus ad chorum quandoque non satis percipit Lectiones in Matutino voce parum intelligibili decantatas, quamvis adhibeat omnem attentionem possibilem, eaque modo convenienti decantentur.

R. Non tenetur in conscientia eas privatim recitare. *Pontas.*

CASUS XI. Simon Canonicus Cathedralis frequenter venit ad chorum primum ante finem primi psalmi in Matutino ac vespere; quia advenientes ante finem versus *Gloria Patri* in primo psalmo habentur adhuc pro presentibus.

R. Tenetur privatim recitare, quod interea ab aliis cantatum est. Verum non tenetur repetere, quod cantatur, dum ipse vadit ad Sacristiam, cappam sumit & incensum, dummodo, quantum fieri potest, attentionem convertat ad

ea,

ea, quæ interim cantantur, & moram non trahat in Sacristia. *Pontas.*

CASUS XII. Capitulum cujusdam Ecclesiæ Collegiatæ in Gallia ex antiqua consuetudine concedit suis Canonicis tantum unum mensem vacantiae per annum; sed hujus limitationis intuitu iis indulget singulis mensibus distributiones integras, dummodo per mensem intersint triginta majoribus Officiis; sic, ut siquis primis decem diebus mensis quotidie intersit Matutino, Missæ majori, & Vesperis, lucretur distributiones pro toto mense, etiam si reliquis per mensem diebus nunquam intersit divino Officio.

R. Hæc consuetudo est certe abusiva, nisi sit approbata per Bullam Pontificiam Capitulo ex causis legitimis concessam, & ab Episcopo Diocesano in forma consueta recognitam; aut per reductionem Officii divini factam autoritate Episcopi, vel ejus Officialis. *Pontas.*

CASUS XIII. In Ecclesia quadam Collegiata singulis diebus lunæ cantatur Officium defunctorum; aliquis autem Canonicus sæpe ab illo deest.

R. Si ex consuetudine legitime introducta tale Officium transit in partem Officii Canonici, Canonicus obligatus ad chorum, & non assistens eidem peccat graviter, & non potest recipere distributiones integro Officio correspondentes, etiam si Officium defunctorum recitaret privatim. *Pontas.*

CASUS XIV. Ursinus juvenis 15. annorum obtinuit Præbendam in Ecclesia Collegiata, cujus redditus 200. florenorum consistunt in solis distributionibus quotidianis. Capta possessione abijt ad studia sua in remota Universitate prosequenda, ubi pensionarius est, & nihil ex fructibus Præbendæ suæ recipit.

R. Tenetur nihilominus in conscientia, & sub peccato mortali recitare Officium Canonicum. *Pontas.*

CASUS XV. Bonaventura Canonicus a Capitulo constitutus ad annotandos sero venientes, aut ante finem divini Officii discedentes, sæpe annotare negligit avunculum suum amicum intimum, cui alias plurimum obstructus est.

R. Peccat Bonaventura, & in casu, quo avunculus non restituat, ipse tenetur restituere. *Pontas.*

CASUS XVI. Canonici cujusdam Ecclesiæ Cathedralis in Gallia fecerunt Statutum; vi cuius illi, qui per triginta annos a die captæ possessionis Canonicatum gesserint, habentur pro Jubilæis, nec amplius teneantur assistere Matutino, nisi diebus Dominicis & festis & quando fuerint hebdomadarii; quin

M 2

prop-

propterea pro absentibus habeantur, & distributionibus priventur.

R. Capitulum non potuit condere tale Statutum, utpote abulivum. *Pontas.*

CASUS XVII. Navigius Acolytus vigesimum ætatis annum jam egressus a Curia Romana obtinuit Præbendam, quæ Ordinem Subdiaconatus requirit.

R. In rigore loquendo, sufficit, si Subdiaconatum recipiat intra annum a die captæ possessionis. *Pontas.*

CASUS XVIII. Orta est inter Canonicos ad S. Claudium contentio; dum ii, qui erant in Ordinibus sacris, noluerunt ad electiones activas admittere Acolytos, cum tamen vi consuetudinis alias in illo Capitulo etiam admitti fuerint Acolyti.

R. Merito excluduntur Acolyti. *Pontas.*

CASUS XIX. Sergius in Ecclesia Cathedrali Canonicus, nondum habens ætatem requisitam, per fraudem recepit Subdiaconatum, ut haberet vocem in Capitulo.

R. Per talem ordinationem non acquisivit sibi jus capitulare. *Pontas.*

CASUS XX. Mellonius Canonicus Cathedralis videns, votum suum plerumque contemni in Capitulo, ac semper prævalere sententiam quinque aut sex Canonicorum perverforum, qui mero clamore ac verbis asperis, quibus in advertentes sibi invehuntur, rem evincunt, pro majore sui tranquillitate statuit, nunquam deinceps congregationes capitulares adire.

R. Non poterit exequi hoc suum propositum, et si compareret in Capitulo Generali bis per annum haberi solito, quin desit obligationi, quam nullus Canonicus Capitularis absque peccato præterire potest. *Pontas.*

CASUS XXI. Elpidius Canonicus Ecclesiæ Cathedralis affidens in Capitulo videt, quod non obstante sua oppositione major pars Con-Canonicorum suorum Statutum condant abulivum, tribus vacantibus mensibus a Concilio Tridentino concessis quartum adjiciendo.

R. Elpidius potest a tali Statuto appellare tanquam de abusu, si judicet, se pacem Capituli non turbaturum. Verum ut nil finistri timendum sit, debet monere eos, qui possunt malo huic asserre remedium efficax. *S. Beuve tom. I. Cap. 42.*

CASUS XXII. Capitulum cujusdam Ecclesiæ Cathedralis in Gallia constat viginti Canonicis Regularibus Ordinis S. Augustini, quorum immediatus Superior est Episcopus. Jam a centum annis solent vivere separatim, separatos etiam recipere redditus, de quibus disponunt pro suo libitu, sicut Canonici sæculares, nisi quod testari non possint; vario quoque panni genere se vestiunt, ejusdem tamen coloris.

R. Episcopus sine gravissimo peccato non potest tolerare perversum hunc vivendi modum. *S. Beuve tom. I. Cap. 69.*

NOTA. Viam ad hanc perversionem sternunt 1. neglectus Constitutionum vel Statutorum salubrium. 2. Horror ab unione ad Congregationes regulares. 3. Parsimonia quoad provisionem victus & vestitus honesti ex ærario communi. 4. Relaxatio peculii privati ad usus non regulares, non literarios, non utiles, non pios.

CASUS XXIII. In aliqua Galliæ Diocesi reperitur Collegiata Ecclesia in fertili regione sita, cujus Capitulum constat octodecim Canonicis, quorum sex resident in loco, reliqui autem absentes deserviunt Parochiis ruralibus, aut aliis se occupant laboribus ob tenuitatem Præbendarum, quarum quælibet vix 107. florenos adæquat, non tamen computatis aliquot jugeribus vineæ, quæ in communi possident. Quidam sex Canonicorum residentium videns hos redditus pro sustentatione non sufficere, proprio Marte offert Episcopo supplicem libellum, in quo petit, ut loco Missæ Canonicæ liceat apud celebrare Missas defunctorum aut alias fundatas in Confraternitatibus, quod etiam per scriptum concedit Episcopus, excipiendo tamen Dominicas & festa. Ad hæc in eadem Ecclesia, quæ est simul parochialis, debet quotidie ex fundatione una Missa legi pro Parochianis; hanc Canonicus quidam legit eo tempore, quo reliqui cantant in Choro Matutinum, Laudes, & Primam, quibus consequenter non assistit.

Oldradus unus ex sex illis Canonicis quasdam hac super re proponit difficultates. Utrum scilicet legitima sit & canonica permissio ab Episcopo facta Capitulo, tutaque conscientia Canonici ea uti possint? Num ea concessione uti possint etiam diebus Dominicis & festis; aut an in genere in defectu Missarum solemnium pro defunctis Missam majorem applicare possint etiam pro quibuscumque aliis Aniversariis, in quibus non est fundata Missa cantata? An Missa defunctorum in die obitus non sit cantanda ante vel post Missam majorem, maxime cum raro concurrant? An Oldradus & re-

liqui Canonici, qui concessione Episcopi usi sunt, non teneantur ad restitutionem ob neglectam applicationem Missæ majoris pro fundatoribus, aut ob absentiam a choro sub Missa quotidiana parochiali? An denique duodecim Canonici absentes cum suis Parochiis retinere possint etiam Præbendas?

R. Reductio Missarum, ad quas tenebantur Canonici, injusta est, concessioque Episcopi, cum facta non sit in virtute alicujus Actus Capitularis, nec legitima est nec Canonica, & consequenter insufficiens ad hoc, ut Canonicos eidem se conformantes in conscientia securos, & a peccato immunes reddat. Multo minus ea concessio ultra tenorem suum extendi potuit etiam ad dies Dominicis & festa. Nullus Canonicorum absentium præter Parochiam, cui qua Parochus deservit, Præbendam retinere potest, etiam si & hæc & Parochia reddituum sint tenuissimorum. Oldradus, si sibi nil imputari posse velit, debet monere Confratres suos, ut omnia in debitum ordinem redigant, & conscientias suis consulant, ne opus sit, ut a Superiore ad id compellantur. Si faniora hæc suadenti aquiescere nolint, monendus est Episcopus, ut per media a SS. Canonibus præscripta abusus huic medelam ferat. Canonici, qui se conformarunt concessioni ab Episcopo factæ, tenentur *pro rata* perceptorum ex omis- sis ad restitutionem, nisi velint tot Missas supplere, quot omiserunt. Illi denique, qui legerunt Missam parochialem eo tempore, quo Officium divinum in choro decantabatur, tenentur ad restitutionem distributionum, quas perceperunt intuitu Horarum, quibus non interfuerunt. *Posas.*

CASUS XXIV. Quæritur 1. Quamdiu quotannis Canonici vacantia frui possint? 2. Num possint absentia suæ tempore percipere distributiones? 3. Quid requiratur ad hoc, ut Canonicus distributiones percipere possit? 4. Quænam sit Canonicorum obligatio intuitu Officii divini? 5. Ubinam habitare debeant Canonici?

R. *Ad 1.* Tres per annum vacantia mensis indulti sunt a Concilio Tridentino, Capitulumque ultra hos tres menses non potest decem dies Canonicis concedere. *Ad 2.* Absentes, nisi in servitio Ecclesiæ sint occupati, non possunt recipere distributiones; iisque soli præsentibus gaudent. *Ad 3.* Ut Canonicus distributiones lucretur, debet assistere omnibus Horis, pro quibus recipiuntur distributiones; neququam sufficit uni tantum Horarum majorum assistere. Qui ratione muneris sui exemptus est ab Officio divino, non potest recipere

re

re redditus Præbendæ suæ, nisi pro eo tempore, iisque diebus, quibus in Ecclesiæ servitio occupatur. *Ad 4.* Canonici tenentur cantare in omnibus Officiis, quæ non a Musicis decantantur; nec possunt privatim recitare Officium suum, dum Chorus interea cantat, exceptis anniversariis, in quibus soli Capellani canere tenentur: in conscientia tenentur Canonici assistere Horis Canonicis, etsi nullæ iisdem distributiones annexæ sint, & negligentia satisfaciendi huic obligationi potest esse peccatum mortale in quibusdam casibus: Capitulum, quantum fieri potest, semper celebrandum est extra tempus Officii divini: Ad Officium divinum accedendum est tempore a Conciliis præscripto, ibique ad finem usque persistendum. *Ad 5.* Canonici in conscientia tenentur se conformare Statutis & Constitutionibus, vi quarum in domibus Canonicis habitare debent. *De Lamet.*

NOTA. Hinc patet, quantum malorum induxerit dissolutio vitæ communis, a sæculo undecimo & duodecimo cæpta in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis.

CASUS XXV. Canonici alique Beneficiati Ecclesiæ Cathedralis tenentur assistere Anniversariis & Officiis fundatis?

R. Taliter sunt obligati ad assistendum, ut non possint recipere distributiones, si non assistant. Consuetudo contraria corruptela foret, quæ non eximeret Canonicos ab obligatione restituendi distributiones perceptas ex Officiis, quibus non adfuerunt. Canonicus, qui ad Officium non accedit, nisi cum aliquo pecuniæ lucrando est, & discedit, quamprimum id lucri retulisse se putat, de simonia, aut saltem de fordida avaritia suspectum se reddit. Capitulum durante Officio nunquam habendum, nisi in casu pertractandi negotii, quod dilationem non patitur. *Fromageau.*

CASUS XXVI. Quid præterea notandum venit circa assistentiam Canonicorum in choro?

R. Canonici propria Ecclesia tenentur assistere Officio extra tempus vacantia, quæ ultra tres menses extendi non potest, licet restringi possit pro diversa locorum consuetudine; imo nec vacantia trium mensium absque causa legitima frui licet. Qui ultra tres menses sunt absentes, tuta conscientia recipere non possunt fructus Præbendarum suarum. Canonici tenentur venire ad Officium divinum ante finem primi psalmi in Horis majoribus, & ante *Kyrie* in Missa, cujus Canonici nihil addi potest. Quando habetur Officium B. Virginis

M 4

ginis

ginis fundatum, distributiones non lucrantur nisi in tantam, in quantum assistunt. Scholasticus non est exemptus ab Officio, nisi dum concionatur aut docet; & ad alterutrum horum potest adigi. Collegiarcha, qui Præbendæ suæ proventibus fruatur, docere tenetur, si fructus & distributiones legitime percipere velit; & nisi doceat, assistere debet Officio. Canonicus vestigialium receptor non lucratur distributiones, nisi Officio divino assistat, aut pro bono Ecclesiæ laboret. *De Lamet.*

CASUS XXVII. Quomodo restitutio facienda a Beneficiato, qui percepit fructus Beneficii, cui tamen non deservit?

R. Restitutio imprimis facienda est Ecclesiæ Beneficii, si est pauper; si non est pauper, ea, quæ restitui debent, applicanda sunt ad opus aliquod pium. Ante omnia autem solvenda sunt contracta debita, & iusta servitii merces domesticis. Si resignavit Beneficium, quin jus resignandi habuerit, reservata pensio restituenda est Resignatorio. *Fromageau.*

CASUS XXVIII. Quandonam Canonicus distributiones manuales lucrari potest, etiam si sit absens?

R. Si ex morbo reconvalescens licentiam petat natale solum invisendi pro recuperanda ex mutatione aëris integra valetudine. Tempus autem, per quod ibi detinere se possit, debet determinare Medicus. *Fromageau.*

CASUS XXIX. Potestne Episcopus eos, qui Dignitates in Capitulo possident, in gravibus negotiis adhibere pro servitio Diocesis?

R. Potest; verum *in comitatu*, aut diu ab Ecclesiis suis remotos detineré non potest.

CASUS XXX. Tenenturne omnes Canonici Horis minoribus assistere, maxime si peculiare distributiones iisdem annexæ sint? Num Canonicus, qui vi Præbendæ non est obligatus ad confessiones audiendas, potest eas audire sub Horis minoribus?

R. Omnes tenentur iisdem assistere; & consuetudo non assistendi, quantumvis antiqua sit, abusus est, a Capitulo corrigendus; si Capitulum non corrigat, ad Superiorem recurrendum est. Ii, qui vi Præbendæ suæ non sunt obligati ad excipiendas confessiones, eas excipere non debent sub Horis minoribus. Si quis tamen bona fide credidit, consuetudinem non assistendi Horis minoribus legitime fuisse introductam, non tenetur restituere id, quod jam consumpsit, quin ditior evaserit. *Fromageau.*

CASUS XXXI. Titius Canonicus petit a suo Capitulo licentiam, ut ultra tres menses a Concilio Tridentino indultos adhuc duobus aut tribus mensibus abesse possit. Potestne Capitulum id permittere?

R. Capitulum non potest id permittere: Concilium Tridentinum enim, proprie loquendo, non concedit tres menses absentiae, sed tolerat, idque tantum, si subsit causa legitima: consequenter pro longiori absentia requiruntur causæ gravissimæ. Hinc si Titius absque causis gravissimis diutius ablit, parte dimidia fructuum grossorum privandus est. *Fromageau.*

CASUS XXXII. Canonicus non residens num lucratur fructus grossos?

R. Canonicus absentiam ab Ecclesia sua excusare non potest ex eo, quod distributiones non percipiat, & v. g. Præceptorem agat nepotum Episcopi: etiam si enim renunciaret omnibus redditibus Præbendæ suæ, nihilominus tamen aut residere tenetur, aut dimittere Beneficium. Hinc Capitulum, postquam Episcopo rem proposuerit, & insuper Canonicum non residentem monuerit, viam juris amplecti tenetur, eumque compellere. *Fromageau.*

CASUS XXXIII. Supremus Ecclesiæ Collegiatae immediatae subjectæ Sedi Apostolicæ Consilium conscientiae consulit circa absentias & obligationes Canoniceorum.

R. Canonici, quantum fieri potest, observare tenentur obligationes fundationis, & præscripta in Literis patentibus ac Edictis Consilii. Obligatio residendi satis exprimitur in Concilio Tridentino Sess. 23. c. 1. de Reform. Ad hoc, ut quis absens distributiones manuales lucrari possit, necessaria est permissio Capituli, aut dum illud non convenit, illius, qui Choro præest. In aliis absentiae casibus secunda conscientia distributiones percipi non possunt. Consuetudo, vi cuius Canonici tam quoad distributiones quam quoad fructus grossos se mutuo pro presentibus habere solent, licet sint absentes, est corruptela, quæ tolerari non potest; teneturque quisque Canoniceorum, & maxime supremus Capituli omnem conatum adhibere, ut proscribatur consuetudo hæc pessima. *Fromageau.*

CASUS XXXIV. Canonicus quidam tempore Adventus & quadragesimæ ablit ad habendas conciones; sicque per quatuor aut quinque menses a choro abest.



R. Non potest percipere redditus Præbendæ nisi pro tribus vacantibus mensibus a Concilio Tridentino concessis. Capitulum peccaret, si eum pro præsentate haberet; quia sic abusum approbaret, quem potius abolere deberet. *Fromageau.*

CASUS XXXV. Canonicus nolens recipere Subdiaconatum potestne ad id obligari? Num Canonicus obligatus ad primam residentiam, quam autem non præstitit, iisdem gaudet privilegiis, quibus seniores Canonici?

R. In illis Capitulis, ubi Ordines sacri sunt annexi quibusdam Præbendis, Titulares obligari possunt ad eos intra annum recipiendos. Pariter Canonici per pœnas, quæ Capitulo videbuntur imponendæ cum consensu Episcopi, compelli possunt ad præstandam primam residentiam, ubi ea introducta est: & antequam eam præstiterint, non omnia ipsi privilegia concedenda sunt, quibus gaudent seniores Canonici; licet & isti primam residentiam non obierint. *Fromageau.*

CASUS XXXVI. Quid de Canonici Jubilæis dicendum?

R. In quibusdam Capitulis viget consuetudo, ut Canonicus, postquam quadraginta aut quinquaginta annos Beneficio suo defervit, redditus lucretur, quin teneatur assistere Officio. Hæc consuetudo conservari potest, ubi jam introducta est, imo permissu Superiorum introduci, ubi nondum viget, dummodo non cedat in grave præjudicium Officii divini. Verum non licet privato Canonico hoc privilegium emere, ubi illud in usu non est. *Fromageau.*

NOTA. In hoc respiciendum ad vires & motiva supplicantis, utrum exaudire postulet majus bonum Ecclesiæ?

CASUS XXXVII. Quisnam est Judex Canoniorum Cathedralium?

R. In Capitulo non exempto delicta, quæ ad forum contentiosum deferri debent, judicanda sunt ab Officiali Episcopi. In Gallia Episcopus non potest per semetipsum cognoscere de ejusmodi delictis, sed debet delinquentes ad Officiale remittere. Secundum jus modernum non tenetur Episcopus Constitutiones Synodales universam ejus Diocesis spectantes communicare suo Capitulo; sed sufficit eas lectas & publicatas fuisse in Synodo, cui Canonici poterant & debebant interesse. Canonicus non exemptus, qui coram duobus aut tribus personis celebravit, postquam personaliter in jus vocatus suspensionem incurrit, est irregularis, & pro obtinenda absolutione debet adire Papam. *De Lamet.*

CA-

CASUS XXXVIII. Possuntne Capitula quidpiam exigere pro receptione Canonici?

R. Nihil possunt exigere, nisi vigeat consuetudo contraria approbata ab Episcopo; & tunc id, quod recipitur a tali Canonico, applicari debet ad causas pias. *De Lamet.*

CASUS XXXIX. Canonicus quidam in aliqua Universitate Philosophiam profitens, ut sibi aditum pandat in societatem Sorbonæ, num jure a Capitulo fructus grossos Beneficii, aut pensionem petere potest?

R. Ad neutrum ullum jus habet: tempus enim privilegiorum Canonicis studentibus concessorum quinque annis comprehenditur; licet Edicta non desint illud prorogantia, usque dum Canonici studentes Doctoratus lauream consecuti sint. *De Lamet.*

CASUS XL. Quidnam ex suo Beneficio tribuendum Canonicis in Universitate studentibus?

R. In distributionibus quotidianis in favorem assidue assidentis ad divina Officia institutis partem non habeant; concedenda tamen ipsis est pensio sufficiens ad hoc, ut sua absolvere studia, seque habiles reddere possint ad præstanda quondam Ecclesiæ servitia. *De Lamet.*

CASUS XLI. Possuntne denegari redditus Præbendæ Canonico in amentiam delapso?

R. Si in amentiam delapsus est, postquam Beneficii possessionem jam ceperat, redditus ipsi denegari non possunt, etiam si parentes & consanguinei ipsius forent divites. Si autem amens jam erat, antequam Canonicatum obtinuit, tanta conscientia consanguinei ipsius redditus exigere non possunt. *De Lamet.*

CASUS XLII. Patronus laicus, qui pleno jure Capituli, cujus fundator est, Præbendas confert, potestne exequi articulum foundationis prohibentem, ne Canonici in domos suas recipiant foeminas?

R. Non solum potest, sed debet illum exequi: tenetur insuper occludere januas, si quas habent in domibus suis campum versus, ut omnis suspitionum & scandalorum, quæ inde evenire possent, præscindatur occasio. *Fromageau.*

CASUS XLIII. Potestne Episcopus suppressere officium Subcantoris in suo Capitulo?

R. Si hoc Officium confirmatum non est a Papa, Episcopus ex aliqua causa potest illud suppressere: neque est, cur Capitulum se opponat, cum Ecclesia nullum exinde detrimentum patiatur. *De Lamet.*

CA-